

KENT YÖNETİMİNDE İNOVASYONUN ROLÜ: BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

Doç. Dr. Gökhan KALAĞAN

Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü,
Balıkesir, Türkiye, gokhan.kalagan@balikesir.edu.tr , ORCID 0000-0001-8296-6316

Dr. Esin ŞENGÜN*

Denizli, Türkiye, sengunesinn@gmail.com , ORCID 0000-0001-8007-3194

Öz

Günümüzde yerel yönetimler çok boyutlu ve karmaşık sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu noktada ise sorunların çözümünde daha etkili ve yenilikçi yöntemlerin kullanılması mümkün hâle gelerek inovasyon daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Kent yönetiminin temel amacı da toplumsal refahın artması ve kamu yararının sağlanması yönündedir. Kendini devamlı olarak yenileyen ve inovasyonu bünyesine entegre eden yerel yönetimler; bulundukları bölgenin sahip olduğu kaynakların belirlenmesi, rekabet gücü ile yenilik kapasitesinin artırılması ve ulusal ile uluslararası düzeyde etkinliğin güçlendirilmesi gibi birçok alanda ilerleme kaydederek hem topluma hem de devlete daha yüksek düzeyde fayda üretmektedirler. Bu çalışmada ise Türkiye’de yerel yönetimler arasında önemli bir konuma sahip olan büyükşehir belediyelerinin inovasyon merkezlerince hangi çerçevede hizmet sunduğunun belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda öncelikle inovasyon kavramı açıklanmış ardından kentsel sorunlarda inovasyonun önemine değinilmiş daha sonrasında ise inovasyonun yerel yönetimler ile ilişkisi ortaya konulmuştur. Devamında ise Türkiye’de inovasyon merkezi bulunan büyükşehir belediyelerinin tespiti yapılarak inovasyon açısından ne durumda olduğunun değerlendirilmesi yapılmıştır. Sonuç olarak ise Türkiye’de 30 büyükşehir belediyesinden 11 tanesinin inovasyon merkezinin bulunduğu, bu merkezlerin ise genellikle 2020 yılı ile birlikte kurulmaya başlandığı ve genellikle çevre, ulaşım, enerji ile girişimcilik alanlarında hizmet sunulmaya çalışıldığı önemli bulgular arasında yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Kent, Yerel Yönetimler, İnovasyon,

THE ROLE OF INNOVATION IN URBAN MANAGEMENT: AN EVALUATION THROUGH METROPOLITAN MUNICIPALITIES

Abstract

Today, local governments face multifaceted and complex problems. In this context, innovation has gained increasing importance, making it possible to use more effective and innovative methods in solving these problems. The fundamental aim of urban management is to increase social welfare and ensure public benefit. Local governments that constantly renew themselves and integrate innovation into their systems make progress in many areas, such as identifying the resources of their region, increasing their competitiveness and innovation capacity, and strengthening their effectiveness at national and international levels, thus generating higher levels of benefit for both society and the state. This study aims to determine the framework within which innovation centers in metropolitan municipalities, which hold a significant position among local governments in Turkey, provide services. To this end, the concept of innovation is first explained, then the importance of innovation in urban problems is discussed, and finally, the relationship between innovation and local governments is presented. Finally, metropolitan municipalities in Turkey that have innovation centers are identified, and their current status in terms of innovation is evaluated.

Key Words: Urban, Local Governments, Innovation.

1. Giriş

1990'lı yıllarla birlikte kamu hizmetlerinin sunumunda saydamlık, hesap verebilirlik, performans odaklı yönetim, kalite anlayışı, etik değerler, vatandaş odaklılık, yönetişim ve demokratik katılım gibi ilkeler giderek daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Bu süreçte, vatandaşlara karşı daha sorumlu, etkili ve verimli bir yönetim anlayışının benimsenmesi hedeflenmiştir. Kamu yönetiminin önemli bileşenlerinden biri olan ve kent yönetiminde önemli bir konumda olan yerel yönetimler ise söz konusu ilkelerin hayata geçirilmesi açısından en uygun uygulama alanlarından biri olarak görülmeye başlamıştır. Bu bağlamda yerel düzeyde ortaya çıkan toplumsal sorunların çözümüne de katkı sağlanması yerel yönetimlerin, temel görev ve sorumluluklarından biri haline gelmiştir (Sevilmiş, 2024: 1).

İnovasyon ise yeni fikirlerin ürüne, hizmete, sürece ya da örgütsel faaliyetlerin katma değer yaratan farklı alanlarına uygulanması ve toplumsal sorunların çözülmesinde kullanılan bir yenilik şeklinde tanımlanabilmektedir. Bu yönüyle inovasyon; verimliliğin ve etkinliğin artırılmasına katkı sağlayan, rekabet gücünü güçlendiren, ekonomik büyümeyi destekleyen ve ekonomik faaliyetlerin yönünü belirleyen önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir

(Şahinli ve Kılınç, 2013: 332). Başka bir ifadeyle inovasyon, ekonomik değer yaratan yenilikler olarak da ifade edilmektedir. Bu nedenle her yeniliğin inovasyon olarak değerlendirilmesi de mümkün değildir. Örgütlerin varlıklarını sürdürebilmeleri ve rekabet ortamında güçlü bir konum elde edebilmeleri için ürünlerini, hizmetlerini ve üretim süreçlerini sürekli olarak geliştirmeleri ve yenilemeleri gerekmektedir. Bu bağlamda inovasyon, hem ülkelerin kalkınma süreçlerinde hem de örgütlerin ve kentlerin başarısında önemli bir rol oynamaktadır (Bulut ve Er, 2012: 73). Küreselleşmeyle birlikte dünyada birçok alanda yaşanan hızlı dönüşüm süreçleri, geçmişte daha çok özel sektörle ilişkilendirilen inovasyonun son yıllarda kamu sektöründe de giderek daha fazla önem kazanmasına yol açmıştır. Bu doğrultuda inovasyonu uygulamaya başlayan yerel yönetimler; rekabet avantajının elde edilmesi, markalaşma süreçlerinin geliştirilmesi ile araştırma-geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesi gibi birçok alanda ilerleme sağlamaktadır. Bununla birlikte, yerel yönetimlerin bulunduğu kentin kaynak ve potansiyellerini belirlemesi, ekonomik ve sosyal kalkınmayı hızlandırması, rekabet gücü ile yenilik kapasitesini artırması ve ulusal ile uluslararası düzeyde etki alanını genişletmesi mümkün hâle gelmektedir. Bu kapsamda çalışmada, Türkiye’de yerel yönetimler arasında önemli bir konuma sahip olan büyükşehir belediyelerinin inovasyon merkezlerince hangi çerçevede hizmet sunduğunun belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç kapsamında ise Türkiye’de büyükşehir belediyelerinin faaliyet raporları ile kurum adresleri 10.01.2026-01.04.2026 tarihleri arasında taranmış ve inovasyon merkezi bulunan büyükşehir belediyeleri üzerinden inceleme yapılmıştır. Böylelikle Türkiye’de inovasyon merkezi bulunan büyükşehir belediyelerinin inovasyon açısından ne durumda olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır.

2. İnovasyon

İnovasyon, hem kentler hem de ülkeler açısından ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet avantajı elde etmenin, ekonomik büyüme ve kalkınmayı sağlayarak refah ile yaşam kalitesini yükseltmenin temel dinamiklerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Soyak, 2008). İnovasyon özünde; bilginin üretilmesi, yaygınlaştırılması ve ekonomik değer yaratacak biçimde kullanılmasıdır. Bu doğrultuda sistemin, inovasyon faaliyetleri yürüten aktörlere hızla değişen teknolojik gelişmelere uyum sağlama ve artan küresel rekabet ortamında varlık gösterebilme açısından gerekli kurumsal ve yapısal desteği sunması gerekmektedir (Grasselli, 2009: 1138).

“Innovation” terimi, Latince “innovatus” kelimesinden İngilizce’ye geçmiştir. “In” ve “novatus” sözcüklerinin birleşiminden oluşan bu kavram, “eşsiz” ya da “önceden bilinmeyen” anlamını taşımaktadır (Dinler Sakaryalı, 2016: 2). İnovasyon kavramı Türkçe’de ise “yenilik” sözcüğü ile karşılanmaktadır. Türk Dil Kurumu’nun “Bilim ve Sanat Terimleri Ana

Sözlüğünde” yenilik ise; “mevcut bilgi birikiminden hareketle daha gelişmiş, daha nitelikli ve daha işlevsel ürünlerin, üretim süreçlerinin, örgütlenme biçimlerinin ve yönetim uygulamalarının geliştirilmesi” şeklinde ifade edilmektedir (TDK, 2026). Bu kavram çoğu zaman “yenilik” ile eş anlamlıymış gibi kullanılmaktadır. Ancak yenilik, inovasyonun içerdiği kapsamlı anlamı bütünüyle karşılamadığından, iki kavramın birbirinin yerine kullanılması doğru kabul edilmemektedir. Her yeni fikir ya da uygulama inovasyon olarak değerlendirilemezken inovasyonun ayırt edici özelliği, ortaya konan yeniliğin somut bir fayda ve katma değer üretmesidir. Bu çerçevede inovasyon, yalnızca yeni bir buluş ya da farklı bir uygulama geliştirmekten ibaret olmamakla birlikte ekonomik ve toplumsal değer yaratmayı gerektirir. Ekonomik anlamda inovasyonun sürdürülebilir bir geri dönüş sağlaması beklenirken inovasyonun etkisi yalnızca birey ya da işletme düzeyiyle sınırlı kalmayıp daha geniş ölçekte toplumsal fayda üretme potansiyeline sahiptir (Uzkurt, 2010: 37).

Ayrıca bu kavram; kavram, kurumların vizyon, misyon ve stratejik hedeflerinde yer bulmaya başlamış ve kurumlarda inovasyondan sorumlu üst düzey yönetici pozisyonlarının yaygınlaşmasına zemin hazırlamıştır. Bununla birlikte, kavramın bu denli popülerleşmesine rağmen günümüz organizasyonlarının önemli bir kısmı inovasyonu hâlâ tam olarak kavrayamamakta ya da hatalı biçimde yorumlamaktadır. Bu yanlış algının temel nedenlerinden biri, bazı birey ve kurumların inovasyonu yalnızca “yeni bir şey” üretmekle eşdeğer görmesidir. Oysa inovasyon, salt yeni bir icat ortaya koymaktan ibaret olmamakla birlikte esas olarak değere dönüştürülebilir ve fayda üreten yenilikleri ifade etmektedir (Esmer vd., 2019: 177).

Girişimcilik kültürü içerisinde de inovasyonun temel itici güçlerden biri olduğu vurgulanmaktadır. Bununla birlikte inovasyon süreci riskleri de beraberinde getirmektedir. Bu risklerin azaltılabilmesi açısından yeni fikirlerin geliştirilmesi kadar finansal kaynaklara erişim de büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, inovatif adımların teşvik edilmesi için sosyal destek mekanizmalarının ve nitelikli eğitim programlarının oluşturulması, iş kurma sürecinin finansal olarak desteklenmesi ve yeni kurulan girişimlere sürdürülebilirliklerini sağlayacak teşviklerin sunulması gerekmektedir (Dahlstrand ve Stevenson, 2007: 13).

Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan “Avrupa İnovasyon Skorbordu 2022 (AİS 2022)”, ülkelerin inovasyon performanslarını karşılaştırmalı olarak ortaya koymaktadır. Rapora göre “Türkiye, Ukrayna ve Romanya” “yükselen yenilikçiler” kategorisinde değerlendirilirken, “Fransa, Almanya ve İngiltere” inovasyon alanında lider ülkeler arasında yer almaktadır. Kentlerde inovasyonun desteklenmesi, hızlandırılması ve sürdürülebilir biçimde geliştirilmesi

için ise ilgili aktörler arasında güçlü ağ yapılarının oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda (Işık ve Kılınç, 2012: 47);

- İnovasyon faaliyetlerinin etkinliğini artıracak teknik ve kurumsal altyapının güçlendirilmesi,
- Araştırmacıların çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve nitelikli insan kaynağının teşvik edilmesi,
- Kurumlar ile bireylerin bilgilendirilmesi ve bu alandaki iş birliğinin geliştirilmesi,
- Ödül ve teşvik mekanizmalarının uygulanması,
- İnsan kaynağına, bilgi üretimine, finansmana ve idari kapasiteye yönelik yatırımların artırılması gerekmektedir.

Belirtilen bu maddeler, kentlerde inovasyon ekosisteminin güçlendirilmesine yönelik bütüncül bir çerçeve sunmaktadır. Her bir unsur, inovasyonun yalnızca teknik bir süreç değil aynı zamanda kurumsal, sosyal ve ekonomik boyutları da olan çok aktörlü bir yapı olduğunu göstermektedir.

Başarılı bir inovasyon ise genellikle farklı olanı ortaya koymakla mümkün olmaktadır. Yenilik, mutlaka yeni bir buluş yapılmasını gerektirmiyorken var olan kaynak ve fikirlerden de özgün sonuçlar elde edilebilir. İnovasyon türleri ise “ürün inovasyonu, süreç inovasyonu ve iş birliği odaklı inovasyon” olmak üzere üç başlık altında sınıflandırılmaktadır (Gonzales vd., 2013: 2026).

Tablo 1: İnovasyon Türleri

Ürün İnovasyon	Yeni ürün/hizmetler	Toplam/ yayılma eğilimli/Evrimci
Süreç İnovasyon	Yeni Üretim Yolları	Organizasyonel/Teknolojik
İş birlikçi İnovasyon	Yeni Dışsal İlişkiler	

İnovasyon türleri ise yukarıdaki tablo 1’den de anlaşılacağı üzere ürün inovasyonunda “müşteriler için yeni ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi” anlamına gelmektedir. Bu tür inovasyonun üç çeşidi yer almaktadır. Toplamda; yeni ürün ve hizmetlerin tamamen yeni müşterilere sunulması, yayılmacıda mevcut ürün ve hizmetlerin aynı kullanıcı grubuna sunulmaya devam etmesi, evrimcide ise mevcut ürün ve hizmetlerin benzer türdeki diğer işletmelere sunulmasıdır. Süreç inovasyonu ise hem organizasyonun yapısını hem de yönetim biçimlerini etkileyen değişimleri kapsamaktadır. Bu inovasyon, süreçleri, rollerin dağılımını, iletişim yöntemlerini, kuralları ve organizasyon içindeki ilişkileri dönüştürmektedir. Literatürde süreç inovasyonu iki biçimde ele alınmaktadır. Bunlardan teknolojik inovasyonu fiziksel teknik, ekipman ve organizasyonel sistemlerdeki değişikliklerle ilgilidir. Saf

organizasyonel de strateji, yapı ve yönetim süreçlerinde yapılan yenilikleri ifade etmektedir. Son olarak, iş birlikçi inovasyon ise hizmet sağlayıcılar ve diğer organizasyonlarla kurulan iletişim ve ortaklıkları kapsamaktadır. Bu inovasyon türü, yerel işletmelerle iş birliği yapılmasını da sağlayarak yenilik süreçlerinin daha geniş bir ekosistemde gerçekleşmesine olanak tanımaktadır (Gonzales vd., 2013: 2027).

3. Kentsel Sorunlarda İnovasyon

Kentsel alanlardaki büyüme, nüfus yoğunluğunun, yapılaşmanın ve araç sayısının artmasını beraberinde getirmiş ve buna bağlı olarak önemli sorunların ortaya çıkmışına neden olmuştur. Bu sorunların çözümünde ise kalıcı yaklaşımlar giderek daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerindeki yenilikler, kentleri çok yönlü biçimde etkileyerek ekonomik yapısını, sosyal ve kültürel yaşamını ve yönetim biçimlerini dönüştürmeye başlamıştır (Köseoğlu ve Demirci, 2018). İnovasyon ile kentsel kalkınma arasındaki ilişki, son dönemlerde araştırmaların ilgi gösterdiği konular arasında yer almaya başlamıştır. Nitekim teknoloji, üretim, pazar, yönetim, girdi ve diğer alanlarda geliştirilen inovasyonların, rekabetçiliğin artırılması ve kalkınmanın sağlanmasında temel bir unsur olduğu kabul edilmektedir. Kalkınmanın önemli itici güçlerinden biri olarak değerlendirilen inovasyonlar, aynı zamanda kentlerin rekabet gücünün artırılmasında da önemli bir rol oynamaktadır (Li vd., 2015).

Bu bağlamda inovasyon yalnızca ekonomik sürdürülebilirlik açısından değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel kalkınma açısından da büyük bir öneme sahiptir. Kentlerde inovasyonu teşvik eden ve hayata geçiren bir örgütsel ağın kurulması, yerel yönetimlerin yanı sıra akademik kurumlar, sivil toplum kuruluşları ve ticari işletmelerin de ilgisini çekmektedir (Özdemir, 2012). Günümüzde ülkeler arasındaki rekabetin yanı sıra, markalaşmış kentler arasındaki yarış da giderek önem kazanmaktadır. Kentler, özellikle inovasyonlar aracılığıyla rakip olarak gördükleri diğer kentlerden farklılaşarak öne geçmeyi hedeflemektedir. Bu rekabete dayalı inovasyon geliştirme çabaları, kentlerde çeşitli sektörler ve farklı yetki alanları arasında iş birliğinin güçlenmesine de katkıda bulunmaktadır (Terzioğlu vd., 2020).

Kentsel inovasyon, kentlerde çeşitli zorluklara uyum sağlamak amacıyla benimsenen, geliştirilen ve uygulanan yenilikçi yöntemler ve çözümleri ifade etmektedir (Tomorrow City, 2022). Kentleşme kaynaklı sorunların aşılması ve kentlerde akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir kentsel kalkınmanın sağlanabilmesi için de inovasyonların uygulanması günümüzde zorunlu hale gelmeye başlamıştır. Bu noktada yerel yönetimler, kentsel sorunlara yönelik teknolojik yenilikleri hayata geçirmeye çalışırken Cisco, IBM, Siemens, Huawei ve Sidewalk Labs gibi

yüksek teknoloji şirketleri de sundukları teknoloji çözümlerini kentsel planlama ve gelişim süreçleriyle entegre ederek kentlerin yenilikçilik potansiyeline katkılar sunmaya devam etmektedir (Çalhan, 2023: 170). Kentlerde karşılaşılan çeşitli sorunlara yönelik olarak, inovasyon önerileri geliştirmek hem yaşam kalitesini artırmak hem de rekabetçi bir kent oluşturmak için önemli bir adım teşkil etmektedir. Bu doğrultu da kentsel sorunlarla mücadelede aşağıdaki tabloda belirtilen inovasyon önerileri dikkate alınabilir.

Tablo 2: Kentsel Sorunlarda İnovasyon Önerileri

Kentsel Sorunlar	Kentsel İnovasyon Önerileri
Ulaşım	Trafik yönetiminde, yapay zekâ ve gerçek zamanlı sensör verilerinden yararlanan otomatik trafik kontrol sistemleri uygulanabilir. Ayrıca, insansız hava araçları (dronlar), yeterince değerlendirilmeyen kentsel alanların güncel durumunu anlık olarak görüntüleyerek bilgi sağlayabilir.
Enerji ve Ekolojik Yönetim	Otomatik sistemler aracılığıyla enerji kullanımı ve iç ortam hava kalitesi optimize edilebilir. Sensörler ve yapay zekâ ise yeşil altyapının planlanması, geliştirilmesi ve etkin bir şekilde yönetilmesine destek sağlayabilir.
Kapsayıcılık	Sağlık-sosyal bakım destekli yaşam sağlanabilir.
Altyapı Bakım ve Onarımı	İnsan erişiminin zor olduğu alanlarda verimli izleme, onarım ve kontrolü yapılabilir
Kentsel Güvenlik	Gözetim genişletilebilir.

Kaynak: Golubchikov ve Thornbush, 2020.

Yukarıdaki tablo 2’den de anlaşılacağı üzere kentsel sorunlarda bu önerilerle kentlerin daha sürdürülebilir ve kapsayıcı hale gelmesinde inovasyonun nasıl kilit bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır. Böylece ilerde karşılaşılabilecek ulaşım, enerji, sosyal ve altyapı gibi sorunlarda kentlerin bütüncül bir inovasyon stratejisi benimsemesi gerektiğini de göstermektedir. Kentsel alandaki karşılaşılabilecek sorunların çözümündeki inovasyon stratejileri için kent yönetimlerinin, kentte yaşayanların refah seviyesini yükseltmeye yönelik politikalar geliştirmelerinin desteklenmesi gerekmektedir (Berdegué ve Escobar, 2002: 1).

4. Yerel Yönetimler ve İnovasyon

Dünya, giderek daha hızlı bir değişim süreci yaşamaktadır. Teknoloji ve internetin günlük hayata yoğun şekilde entegre olması, insanların istedikleri bilgi, ürün ve hizmetlere kısa süre içinde ve düşük maliyetle erişebilmesini mümkün kılmaktadır. Buna ek olarak, küreselleşmenin etkilerinin daha belirgin hâle gelmesi, hem özel sektör hem de kamu kurumları için daha yoğun ve zorlu bir rekabet ortamının ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Yavuz, 2010: 144). Tüm örgütlerin ise yoğun rekabet ortamında varlığını sürdürebilmesi için, hızla değişen ve gelişen dünya koşullarına ayak uydurması gerekmektedir. Günümüzde örgütler, hem iç hem

de dış çevrede meydana gelen önemli değişim ve dönüşümlere yanıt verebilmek için ürünlerini, yapısını, sistemlerini, süreçlerini ve stratejilerini sürekli olarak güncellemek ve yeniden şekillendirmek zorundadır. Bu zorunluluğun karşılanabilmesinin temel yolu ise üretken ve yenilik odaklı bir yaklaşımı benimsemekten geçmektedir (Naktiyok, 2007: 212). Üretken ve yenilikçi olma gerekliliği, yalnızca kâr amacı güden örgütlerle sınırlı olmayıp, tüm örgütler için geçerlidir. Günümüzde örgütler, toplumun huzur ve refahını sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal ihtiyaç ve beklentilere de yanıt verebilmelidir. Bu bağlamda, devletin örgütsel yapısında kritik bir rol üstlenen yerel yönetimler, toplumun tüm kesimlerinin ihtiyaç ve taleplerini karşılaması gerekmektedir. Yerel yönetimlerin bu hedefe ulaşabilmesi için ise diğer tüm örgütlerde olduğu gibi, değişen ve çeşitlenen toplum beklentilerine yanıt verebilecek kapasitede olmaları ve inovasyonu önceliklendirmesi gerekmektedir. İnovasyon hem ekonomik hem de sosyal boyutları olan bir kavram olarak, tüm örgütlerin üretim ve yönetim süreçlerinde tamamlayıcı ve dönüştürücü bir rol üstlenmektedir (Drucker, 1993: 36). Bu bağlamda yerelde inovasyonun desteklenmesi, ekonomik ve toplumsal açıdan uzun vadeli bir başarı için kritik bir faktör olarak görülmekte ve kentlerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada önemli bir potansiyel sunmaktadır. Bu bilinçle hareket eden yerel yönetimler ise inovasyona aşağıda belirtilen nedenlerden dolayı yönelmeye başlamıştır. Bunlar ise (Veeckman ve Graaf, 2015: 7):

- Kentlerin giderek girişimcilik ve yenilikçilik uygulamalarının merkezi hâline gelmesi,
- İnovasyonu destekleyen akıllı uygulamalar, yeni katılım yöntemleri ve açık veri sistemlerinin etkin biçimde kullanılması,
- Kaynakların düşük maliyet ve riskle verimli kullanılması yoluyla inovasyonun teşvik edilmesi ve bunun sonucunda yerel kalkınma ile refahın artırılmasına olanak tanınması,
- Teknolojideki ilerlemeler ve sosyal medya araçlarının yaygın kullanımıyla vatandaş davranışlarını köklü biçimde dönüştürmekte ve belediye hizmetlerinin inovasyon yoluyla derinlemesine etkilenme potansiyelini ortaya koyduğundan bu alanda çalışmalar yapılmaya başlanmıştır.

Bu doğrultuda, yerel yönetimlerin inovasyonu bir tercih olmaktan ziyade stratejik bir zorunluluk olarak değerlendirmeleri gerektiği söylenebilir. Nitekim inovasyonun, kentlerin ekonomik, sosyal ve yönetsel kapasitesini güçlendiren bir araç olarak kentsel kalkınmada önemli bir rol üstlendiği de ifade edilebilir. Böylelikle yerel yönetimlerin inovasyon kapsamında dönüşmesiyle vatandaş odaklı hizmetlerin üretilmesi, zaman içerisindeki değişimlerin izlenmesini ve süreçlerdeki hizmetlerin yönetimini kolaylaştırmasıyla yerel

hizmetlerin geliştirilmesi, yeni ve yenilikçi hizmetlerin de tasarlanmasına olanak tanıyıp gerek kent gerekse ülke ekonomisine de destekte bulunmaktadır (Yeşildal, 2020: 61).

Yerel yönetimlerin inovasyon faaliyetlerine yönelmesi, verimlilik artışı, karlılık ve rekabet avantajı elde edilmesi açısından da önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu durum, kentlerin ulusal ve uluslararası düzeyde daha güçlü bir rekabet kapasitesine ulaşmasına katkı sağlayabilmektedir. Ayrıca inovasyon faaliyetleri, ülke içinde üretilen bilgi ve buluşların ticarileştirilmesine imkân tanıyarak katma değer yaratmakta ve bu süreç hem ekonomik büyümeyi desteklemekte hem de bireylerin yaşam standartlarının yükselmesine ve toplumsal refahın da artmasına olumlu yönde katkıda bulunmaktadır (Işık ve Kılınç, 2016: 17).

Yerel yönetimlerde inovasyon, yerel hizmetlerin sürdürülebilir, kapsayıcı ve yenilikçi bir anlayışla geliştirilmesini sağlamak üzere yürütülmektedir. Esas hedef ise ihtiyaç odaklı ve sürdürülebilir hizmet tasarımlarının geliştirilmesidir. Yerel yönetimlerin, mevcut sorun ve ihtiyaçlara yönelik inovatif çözümler sunan kentsel hizmetler geliştirebilmeleri için sistematik olarak hareket etmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, yerel yönetimlerin stratejik planlarında yer alan misyon ve vizyonlarına uygun olarak, kendi öncelikleri ve yönetim yapılarıyla uyumlu bir inovasyon tanımı oluşturmaları kritik bir önem taşımaktadır. Yerel düzeyde oluşturulan yenilikçi modellerle yerel yönetimlerin sosyal sermayelerini artırmalarına, ortak faydaya dayalı multidisipliner bir ortam oluşturmalarına ve sosyal dayanışma ağları için kolektif girişimleri başlatmalarına olanak tanıyacaktır (Sevilmiş, 2024: 32).

Türkiye’de yerel yönetimlerin toplum yararına gerçekleştirdiği çeşitli inovasyon uygulamalarının olduğu görülmekte olup, Türkiye yerel yönetimlerinde çeşitli alanda yürütülen inovasyon örnekleri aşağıdaki tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: Türkiye Yerel Yönetimlerinde Çeşitli Alanda Yürütülen İnovasyon Örnekleri

Yerel Yönetim	İnovasyon Örnekleri
“Antalya Büyükşehir Belediyesi”	“Hayvancılık Sektöründe Güneş Enerjisi Kullanımı”
“Konya Büyükşehir Belediyesi”	“Akıllı Trafik Yönetim Sistemi ve Toplu Taşımlar İçin Temassız Banka Kartı”
“Antalya Manavgat Belediyesi”	“SMS Belediyeciliği”
“Manisa Merkez Gülbahçe Köyü”	“Yol, Kanalizasyon Yapımı ve Müze, Mobese Kurumu”
“İstanbul Büyükşehir Belediyesi”	“İşitme Engelli Video Sözlüğü”
“Çanakkale Büyükşehir Belediyesi”	“Akıllı şehir yol haritası”
“Kadıköy Belediyesi”	“Anlat Kadıköy Projesi ile stratejik plana yerel halkın katılımı”
“Bursa Büyükşehir Belediyesi”	“Sosyal yardım ve sosyal hizmet başvurularının elektronik ortamda alınması”
“Erzurum Büyükşehir Belediyesi”	“Sosyal Yardımlaşma Gıda Kartı”
“Bursa Büyükşehir Belediyesi”	“Ulaşım verilerinin anlık olarak takip edilmesi yazılımı”

Kaynak: Esmer vd., 2018 ve yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Yukarıdaki tablo 3’te verilen bu örnekler, yerel yönetimlerin inovasyonu yalnızca teknoloji veya yeni bir hizmet geliştirmek olarak değil, aynı zamanda kent sakinlerinin yaşam kalitesini artırmak için stratejik bir araç olarak benimsediklerini göstermektedir.

5. Türkiye Büyükşehir Belediyelerinde İnovasyon

5.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de inovasyon merkezi bulunan büyükşehir belediyelerinin araştırılarak hangi alanlarda hizmetler sunduğunun ortaya konulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda büyükşehir belediyelerinin güncel faaliyet raporları ile kurum adresleri 10.01.2026 ve 01.04.2026 tarihleri arasında taranmış ve inovasyon merkezi bulunan büyükşehir belediyeleri üzerinden inceleme yapılmıştır. Böylelikle Türkiye’deki büyükşehir belediyelerinin inovasyon merkezi açısından ne durumda olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır.

5.2. Araştırmada Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi

Yeni hizmet, ürün ve üretim yolları ile kentlerde hem ekonomik hem de çevresel açıdan önemli katkılar sağlayan inovasyon hizmetlerinin, Türkiye’deki büyükşehir belediyelerinde sayısı az olsa da inovasyon merkezleri tarafından görülmeye başladığı tespit edilmiştir. İlgili büyükşehir belediyeleri ise aşağıdaki tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Türkiye’de İnovasyon Merkezleri Bulunan Büyükşehir Belediyeleri

Büyükşehir Belediyesi	İnovasyon Merkezi İsmi	Kuruluş Yılı
“Ankara Büyükşehir Belediyesi”	“Ankara İnovatif Teknoloji ve Bilişim A.Ş.”	2020
“Antalya Büyükşehir Belediyesi”	“Çevre Eğitim ve İnovasyon Merkezi”	2022
“Bursa Büyükşehir Belediyesi”	“B-Cube Akıllı Şehircilik ve İnovasyon Merkezi”	2023
“İstanbul Büyükşehir Belediyesi”	“Tech İstanbul”	2023
“İzmir Büyükşehir Belediyesi”	“İzmir İnovasyon ve Teknoloji A.Ş.”	2021
“İzmir Büyükşehir Belediyesi”	“İZQ Girişimcilik İnovasyon Danışmanlık A.Ş.”	2022
“Kocaeli Büyükşehir Belediyesi”	“Dijital İnovasyon Merkezi”	Ulaşılamamıştır.
“Konya Büyükşehir Belediyesi”	“Sosyal İnovasyon Ajansı”	2020
“Konya Büyükşehir Belediyesi”	“Konya Bilim Teknoloji ve İnovasyon Hizmetleri Sanayi Ticaret A.Ş.”	2012
“Manisa Büyükşehir Belediyesi”	“Spiltech Bilişim İnovasyon Teknoloji A.Ş.”	2024
“Ordu Büyükşehir Belediyesi”	“Biyo İnovasyon Merkezi”	2021
“Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi”	“Urfa Vision Lab Geleceğin Teknoloji ve İnovasyon Merkezi”	2025
“Van Büyükşehir Belediyesi”	“İnnovan Girişimcilik Merkezi (İnnovan)”	2022

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Ankara Büyükşehir Belediyesi 2020 yılında “Ankara İnovatif Teknoloji ve Bilim A.Ş.” ile; “yeşil enerji, akıllı ulaşım, çevresel sürdürülebilirlik, sosyal kalkınma ve dijital dönüşüm” alanlarında yenilikçi çözümler geliştirmek amacıyla bir belediye iştiraki olarak faaliyetlerine başlamıştır. Şirket, bünyesinde yürüttüğü akıllı teknolojiler uygulamaları aracılığıyla kent yaşamını kolaylaştırmayı ve mevcut kaynakların daha etkin kullanılmasını hedeflemektedir. “Mobil Haritalama ve Veri Sayısallaştırma” çalışmaları kapsamında yerel veriler dijital ortama aktarılmakta, mobil haritalama sistemleri vatandaşların erişimine açılarak kentin daha planlı ve bilinçli biçimde yönetilmesine katkı sağlanmaktadır. Ayrıca “E-Spor Merkezleri ve Akademi” ile gençlere spor alanında eğitim ve kariyer fırsatları sunulmakta ve bu sektörde nitelikli insan kaynağı yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bunun yanında “Teknopark ve Kuluçka Merkezleri” aracılığıyla da girişimcilik ve yenilikçilik desteklenmekte, teknoloji temelli iş fikirlerinin geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi için uygun bir ekosistem oluşturulmaktadır (URL 1)

Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin kurduğu “Çevre Eğitim ve İnovasyon Merkezi” ile de yenilenebilir enerji, sıfır atık, iklim değişikliğiyle mücadele, yağmur sularının geri kazanımı, doğal kaynakların verimli kullanılması hakkında çeşitli söyleşi, eğitim çalışmaları yürütülmekte, 7-14 yaş grubu çocuklar için 5 farklı interaktif ve görsel deneyimler içeren görsel deneyimler içeren çevre odaklı sanal gerçeklik oyunları ile çevre eğitimi ve bilinçlendirme çalışmaları yürütülmektedir. Bu kapsam ABB’deki inovasyon merkezinin girişimcilikten daha çok çevre eğitimi ve bilinçlendirme faaliyetleri kapsamında hizmetler sunduğu anlaşılmaktadır.

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından hayata geçirilen “B-CUBE Akıllı Şehircilik ve İnovasyon Merkezi” ise girişimcilerin özellikle bilgi teknolojileri alanındaki yetkinliklerini geliştirmeye yönelik faaliyetler yürütmekte ve belediye hizmetlerinde kullanılmak üzere yerli ve millî teknolojilerin üretilmesini teşvik eden uygulamalar sunmaktadır. Merkez bünyesinde ayrıca, Bursa’da yaşayan genç girişimci adaylarına temel ve ileri düzey yazılım becerileri kazandırmayı amaçlayan “Kod16 Bursa Kodluyor Projesi” uygulanmaya başlanmıştır. Program kapsamında katılımcıların teknik donanımlarının artırılması hedeflenmekte ve eğitimi başarıyla tamamlayan beş katılımcıya ise Bursa Büyükşehir Belediyesi ve bağlı iştiraklerinde istihdam imkânı sağlanacağı belirtilmiştir (URL 2).

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından hayata geçirilen “Tech İstanbul” ile “mobilité, çevre & enerji ve fintech” alanlarında İstanbul’un kentsel sorunlarına teknoloji temelli çözümler geliştiren girişimleri desteklemeyi amaçlayan programla girişimlere fikirlerinin uygulanabilirliğini test edebilecekleri PoC (Proof of Concept) imkânı sunmakta ve

ilgili paydaşları aynı platformda bir araya getirerek iş birliği ortamının oluşturulmasına aracı olmaktadır. Bu çerçevede:

- Mobilite uygulamasıyla; rota optimizasyonundan konforlu ve verimli toplu taşıma sistemlerine kadar uzanan çeşitli çözümler geliştiren girişimler,
- Çevre ve Enerji ile; sürdürülebilir çevre uygulamaları ve enerji teknolojileri geliştiren, İstanbul'un çevresel ve enerjiye ilişkin sorunlarına çözüm üreten girişimler,
- Fintech alanında ise; İstanbultkart'a yönelik yenilikçi uygulamalardan finansal teknolojilere dayalı çözümler geliştiren girişimler destek kapsamına alınmaktadır.

Söz konusu girişimlerin değerlendirilmesinde ise dört temel kriter esas alınmaktadır. Bunlar ise; genel yetkinlik, sahada uygulanabilirlik, potansiyel etki ve ölçeklenebilirlik kapasitesi çerçevesinde yürütülmektedir (URL 3).

İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulan “İzmir İnovasyon ve Teknoloji A.Ş.” ile de bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanarak “e-Belediye” ve “e-Kent” dönüşüm süreçlerini hızlandırmayı amaçlayan faaliyetler yürütülmektedir. Bu kapsamda; yazılım geliştirilmesi, içerik üretimi, sistem destek hizmetleri, UI/UX tasarımı (arayüz ve kullanıcı deneyimi), grafik tasarım, web sitesi ve mobil uygulama geliştirme ile teknik destek alanlarında hizmetler sunmaktadır (İzmir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2022).

Ayrıca İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin iştiraki olduğu “İZQ Girişimcilik İnovasyon Danışmanlık A.Ş.” ile de İzmir'in girişimcilik potansiyelini değerlendirme hedefiyle küresel girişimcilik doğrultusunda faaliyetlerini yürütmektedir. Girişimcileri yatırımcılar, mentorlar ve ilgili paydaşlar ile buluşturarak ortak çalışma ve gelişim fırsatları da sunmaktadır. “Akademisi” ile uygulamalı programlarla katılımcıların gelişmesine vesile olunmakta, “üç boyutlu atölyesi” ile prototipleme, tasarım ve üretim imkanı sunan bir öğrenme ortamı sunulmakta, “Network” ile de çeşitli paydaşların bir araya getirilerek aktif olarak yönetilen bir iş birliği ağı bulunmaktadır. “İzQ Global” ile girişim, projeler ve paydaşların ulusal ve uluslararası alanda daha görünür olmasına yardımcı olunmakta, “İzQ Genç” ile de kariyerinin başındaki öğrenciler ve genç profesyoneller için tasarlanmış; öğrenme, pratik deneyim edinme ve bağlantı kurma fırsatları sunan bir gelişim programı bulunmakta ve “İzQ Nomads” ile de uzaktan çalışan profesyoneller ve girişimciler için tasarlanmış çalışma, yaşam ve ekosistem deneyimini bir araya getiren hizmetler sunulmaktadır. Ayrıca “hazır ofisleri” ve bireysel girişimcilerle küçük ekiplere yönelik özel olarak tasarlanan “özel masalar” bulunmakta, ofise bağlı kalmadan da kullanılabilecek “esnek masalar” yer almakta, bireysel girişimcilerden kurumsal ekiplere kadar

tüm işletmelere, anahtar teslim ve eksiksiz donanımlı çalışma alanı olan “sanal ofis” imkanı ve “Coworking” ile de günlük ya da dönemsel olarak çalışma alanına erişim de mümkün olabilmektedir (URL 4)

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin “Dijital İnovasyon Merkezi” ise gençlerin yaratıcı düşünme, teknik beceri ve girişimcilik potansiyelini destekleyen modern ve yenilikçi bir öğrenme ve üretim alanı oluşturulmuştur. Dijital kampüs bünyesinde gerçekleştirilen eğitimler, atölye çalışmaları, uygulamalı projeler ve disiplinler arası iş birlikleri, öğrencilerin dijital yetkinliklerini geliştirmelerini sağlamak yönünde hizmetlerine devam etmektedir. Böylelikle gençlerin geleceğin mesleklerine hazırlanmaları için de inovatif bir ortam sunulmaktadır (URL 5).

Konya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde faaliyet gösteren “Sosyal İnovasyon Ajansı (SİA)” ise, toplumsal faydayı artırmak amacıyla bilimsel verilere dayalı ve etki odaklı modelleme çalışmaları yürütmektedir. “Modelleme ve Sosyal Etki Ölçümleme” faaliyetleri kapsamında araştırmalar gerçekleştirerek sosyal politikaların somut çıktılar üzerinden değerlendirilmesine katkı sunmaktadır. SİA, aynı zamanda sosyokültürel girişimler için bir kuluçka merkezi işlevi görmektedir ve “Kapasite Geliştirme” programları aracılığıyla girişimcilerin kurumsal yetkinliklerini artırmaya yönelik çalışmalar yürütmektedir. Bununla birlikte hizmet ve politika geliştirme süreçlerine destek olup, toplumsal sorunlara disiplinler arası bir perspektifle yaklaşarak ilgili paydaşları ortak bir zeminde buluşturmaktadır (URL 6).

Konya Büyükşehir Belediyesi’nin ayrıca iştiraki olduğu “Konya Bilim Teknoloji ve İnovasyon Hizmetleri Sanayi Ticaret A.Ş.” ile belediyenin dijital dönüşümünü desteklemek ve akıllı şehir çözümleri üretmek amacıyla çalışmalar yürütmektedir (URL 7).

Manisa Büyükşehir Belediyesi’nin iştiraki olduğu “Spiltech Bilişim İnovasyon Teknoloji A.Ş.” ile kentin akıllı şehir ihtiyaçlarını karşılamak üzere paydaşlar arasında iş birliğini teşvik eden merkezle altyapı, ulaşım, çevre sağlığı ve sosyal yaşam gibi konularda yazılım çözümleri üreterek kentin dijitalleşmesi doğrultusunda katkıda bulunmaktadır. Bu kapsamda; yazılım geliştirme, bulut ve sunucu altyapıları, veri analitiği, sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) teknolojilerini kullanarak yenilikçi ve etkileşimli dijital deneyimler sunulmaktadır (URL 8).

Ordu Büyükşehir Belediyesi “Biyo İnovasyon Merkezi” ile de tarımın gelişmesine katkı sağlamak amacıyla yenilikçi fikirlerin desteklenmesi doğrultusunda hareket eden merkez ile dikey ve yatay topraksız tarım modelleri, ata tohumu çalışmaları, distilasyon ve eğitim birimleri

ile yetiştirilmesi güç veya doğal koşullarda üretimi mümkün olmayan bitki türlerinin, steril koşullar altında kısa sürede yüksek miktarlarda çoğaltılması ve üreticilerin bu bitkilere hızlı ve kolay bir şekilde ulaşabilmelerinin sağlanması doğrultusunda faaliyetlerini sürdürmektedir (URL 9).

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin "Urfa Vision Lab Geleceğin Teknoloji ve İnovasyon Merkezi" ile gençleri modern teknolojiyle buluşturan bir eğitim ve inovasyon merkezi kapsamında faaliyetlerini yürütmektedir. "Bire Bir Eğitim" ve "Uzaktan Eğitim" kapsamında mobil uygulama eğitimi, web tasarımı eğitimi, tinkercad eğitimi, girişimcilik eğitimi ve robotik kodlama eğitimi alanında eğitimler sunulmaktadır. Ayrıca veri görselleştirme atölyesi ile uygulamalı atölye etkinlikleriyle Şanlıurfa'yı bölgenin teknoloji ve yazılım üssü haline getirerek, küresel zeminde rekabet edebilecek yetenekli bireyler yetiştirilmesine olanka tanınmaktadır (URL 10).

Van Büyükşehir Belediyesi'nin iştiraki olduğu "İnnovan Girişimcilik Merkezi" ile de Girişimcilerin mevcut fırsatlardan en iyi şekilde faydalanabilmeleri için ortak çalışma alanları, eğitimler, kuluçka ofisleri, prototipleme ve tasarım olanakları ile mentorluk desteği sunulmaktadır. "Ön Kuluçka Programı" ile herhangi bir sektöre yönelik yenilikçi girişim fikri olan, bu fikri geliştirerek hayata geçirmek isteyen girişimci adaylarına yönelik entegre 4 aylık program sunulmakta, çeşitli alanda temel ve ileri düzeyde eğitimler sunulmakta, "Kuluçka Programı" ile de iş planını hazırlamış, ilk ürün veya hizmetini geliştirme aşamasına geçmiş ve 6-9 ay içinde şirketleşmeyi amaçlayan girişimci adayları ile takımlar için uygulanan program bulunmakta ve bu doğrultuda danışmanlık, kuluçka ofisleri, ortak çalışma alanı, ağ ve protipleme ve yatırımcı görüşmeleri gibi alanlarda destekler sunmaktadır (URL 11).

Yerel yönetimler, kurdukları bu merkezler aracılığıyla yerel, ulusal ve küresel ölçekte iş birliklerini güçlendirmeyi ve farklı sektörler arasında uyumu arttırarak kentin daha yenilikçi, girişimci ve rekabetçi bir yapıya kavuşmasına katkı sağlamaktadır. Böylece herkes için üretken, inovasyon odaklı ve yüksek istihdam kapasitesine sahip bir iş ortamının oluşturulması da mümkün hâle gelerek kent yapısının temellerini güçlendirecektir. Ayrıca kentlerde inovasyon alanında geliştirilen uygulamalar, potansiyel risklerin azaltılmasına imkân tanıyarak kentlerin karşılaşılabileceği çevresel, ekonomik ve sosyal sosyal sorunlar karşısında da çözümler üreterek kalkınmasına katkı sağlayabilecektir.

Türkiye'de büyükşehir belediyelerinin inovasyon merkezleri genel olarak değerlendirildiğinde ulaşım, çevre, enerji ve sosyal alandaki kentsel sorunlara karşı çözümler üretmeye çalıştığı ve girişimcilik ile girişimcileri destekleme yönünde faaliyetler sürdürdüğü

saptanmıştır. Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin ise “Çevre Eğitim ve İnovasyon Merkezi” kapsamında yalnızca eğitim ve atölye etkinlikleri düzenlediği, Konya Büyükşehir Belediyesi’nin ise “Sosyal İnovasyon Ajansı” ile yalnızca sosyal sorunlara çözümler üretmeye çalıştığı, Ordu Büyükşehir Belediyesi’nin de “Biyo İnovasyon Merkezi” yalnızca tarımın gelişmesine yönelik katkı sağlamaya çalıştığı önemli bulgular arasında yer almıştır. Ayrıca büyükşehir belediyelerinin genellikle bir inovasyon merkezinin bulunduğu fakat İzmir ve Büyükşehir Belediyesi’nin doğrudan ve iştiraki olduğu iki tane inovasyon merkezinin bulunduğu tespit edilmiştir. Büyükşehir belediyelerindeki inovasyon merkezlerinin ise genellikle 2020 yılı ile birlikte kurulmaya başlaması dikkat çeken bulgular arasında olmuştur. İnovasyon merkezlerinde hizmet sunulan alanlar ise aşağıdaki tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Türkiye’de İnovasyon Merkezleri Bulunan Büyükşehir Belediyeleri’nde Hizmet Sunulan Alanlar

Büyükşehir Belediyelerinin İnovasyon Merkezi	İnovasyon Merkeziyle Hizmet Sunulan Alanlar
Ankara Büyükşehir Belediyesi, “Ankara İnovatif Teknoloji ve Bilişim A.Ş.”	Enerji, ulaşım, çevre, sosyal kalkınma, dijital dönüşüm ve kuluçka merkeziyle girişimcilik ile girişimcileri destekleme
Antalya Büyükşehir Belediyesi, “Çevre Eğitim ve İnovasyon Merkezi”	Çeşitli söyleşi, eğitim ve atölye etkinlikleri
Bursa Büyükşehir Belediyesi, “B-Cube Akıllı Şehircilik ve İnovasyon Merkezi”	Girişimcilik ile girişimciliğin desteklenmesi ve dijital çözümler
İstanbul Büyükşehir Belediyesi, “Tech İstanbul”	Çevre, enerji, fintech ve girişimcilik ile girişimciliğin desteklenmesi
İzmir Büyükşehir Belediyesi, “İzmir İnovasyon ve Teknoloji A.Ş.” ve “İZQ Girişimcilik İnovasyon Danışmanlık A.Ş.”	Dijital dönüşüm, girişimcilik ile girişimciliğin desteklenmesi
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, “Dijital İnovasyon Merkezi”	Girişimcilik ile girişimciliğin desteklenmesi
Konya Büyükşehir Belediyesi, “Sosyal İnovasyon Ajansı” ve “Konya Bilim Teknoloji ve İnovasyon Hizmetleri Sanayi Ticaret A.Ş.”	Sosyal kalkınma ve girişimcilik ile girişimciliğin desteklenmesi
Manisa Büyükşehir Belediyesi, “Spiltech Bilişim İnovasyon Teknoloji A.Ş.”	Altyapı, ulaşım, çevre, sosyal yaşam ve dijital dönüşüm
Ordu Büyükşehir Belediyesi, “Biyo İnovasyon Merkezi”	Tarımın gelişmesine katkı sağlamak
“Urfa Vision Lab Geleceğin Teknoloji ve İnovasyon Merkezi”	Girişimcilik ile girişimciliğin desteklenmesi
“İnnovan Girişimcilik Merkezi (İnnovan)”	Girişimcilik ile girişimciliğin desteklenmesi

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Büyükşehir belediyeleri, inovasyon faaliyetleri aracılığıyla “yer, insan ve yatırım” unsurlarını bütünleştirerek kentlerin kalkınmasına katkı sunmaktadır. Bu kapsamda enerji, ulaşım ve çevre gibi altyapı temelli alanlarda geliştirilen girişimlerle kaynaklara erişim süreçlerinde aktif rol üstlenip paydaşlarla kurulan iş birlikleri sayesinde yerel toplulukların inovasyon süreçlerine daha fazla katılımı teşvik edilerek topluluk odaklı çözümlerin

geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır. Ayrıca yerel yönetimler, yerel ihtiyaçları doğrudan gözlemleyebilme avantajına sahip olmaları nedeniyle, bu ihtiyaçlara uygun inovatif uygulamaların geliştirilmesinde de önemli bir konumda bulunmaktadır. Bu süreçte girişimcilere rehberlik etmekte, çevresel standartların korunmasını gözetmekte ve girişimlerin büyümesini destekleyerek rekabetçiliğin artırılmasına katkı sağlamaktadır. Yerel yönetimler, inovasyon projeleri aracılığıyla yerel verilerin toplanması, analiz edilmesi ve etkin biçimde kullanılmasını sağlarken bu durum kamu hizmetlerinin daha etkili ve verimli sunulmasını sağlayarak toplumsal memnuniyet düzeyini yükseltecektir. Sonuç olarak, yerel yönetimlerin inovasyona odaklanması; girişimciliğin desteklenmesi, kent ekonomisinin canlandırılması, yaşam kalitesinin artırılması ve kentsel sürdürülebilirliğin güçlendirilmesi açısından da önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle Türkiye’de yerel yönetimlerin inovasyonu teşvik eden ve destekleyen merkezlerinin sayısının artırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Sonuç

Yenilikçilik yalnızca kâr amacı güden örgütler için değil, tüm örgütler için önemli ve geçerli bir gerekliliktir. Her örgüt, toplumun huzurunu ve refahını sağlamanın yanı sıra, bireylerin ihtiyaç ve beklentilerine de etkin bir şekilde yanıt vermelidir. Bu bağlamda, kent yönetiminde kritik bir rol üstlenen yerel yönetimlerin, toplumun tüm kesimlerinin ihtiyaç ve taleplerini karşılaması büyük önem taşımaktadır. Yerel yönetimlerin bu alanda başarıya ulaşabilmesi için, diğer tüm örgütlerde olduğu gibi, değişen ve çeşitlenen toplumsal ihtiyaçlara uyum sağlayacak şekilde inovasyona öncelik vermesi gerekmektedir. İnovasyona önem veren yerel yönetimlerde verimlilik ve etkinlik yükselmekte, rekabet avantajı elde edilmekte ve vatandaş memnuniyeti artmaktadır. Sonuç olarak, bu tür yenilikçi yaklaşımlar, yerel yönetimlerin başarısını ve hizmet kalitesini doğrudan arttıracaktır. Ayrıca, yerel yönetimlerde gerçekleştirilecek inovasyonların bu yönetimlerin etkinliğini artıracığı göz önüne alındığında, inovasyon sürecinin yerel yönetimler tarafından aktif bir şekilde desteklenmesi ve teşvik edilmesi gerekmektedir.

Türkiye’de büyükşehir belediyelerinin kurmuş olduğu inovasyon merkezlerince gerçekleştirilen inovasyon uygulamaları incelendiğinde, yerel yönetimlerin sağlık, eğitim, enerji, bilişim, teknoloji, trafik, sosyal yardımlaşma ve altyapı gibi birçok alanda çalışmalar gerçekleştirdiği saptanmıştır. 30 büyükşehir belediyesinden 11 tanesinin inovasyon merkezinin bulunması sonucundan hareketle merkezlerin, diğer büyükşehir belediyelerinde de görülerek inovatif girişimlerin daha da artırılması gerektiği söylenebilir. Zira inovasyon kentteki sürekli değişen ve dönüşen toplumsal ihtiyaçlara etkin ve sürdürülebilir çözümler üretebilmenin

önemli araçlarından biridir. Ayrıca yerel yönetimlerin yenilikçi yaklaşımlar benimsemeleri, kurumsal başarılarını da artırarak süreklilik sağlamalarına da katkıda bulunacaktır. Türkiye’deki yerel yönetimler arasında önemli bir konumda olan büyükşehir belediyelerinde inovasyon merkezlerinin artırılmasına yönelik faaliyetlerin hayata geçirilmemesi durumunda ise gerek hizmette bulunduğu kentin gerekse Türkiye’nin küresel rekabette geri düşmesi riskini de devamında getirecektir.

Araştırmanın etik yönü

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bu araştırmanın etik kurul izni gerektirmeyen araştırmalardan olduğunu beyan ederim.

Çıkar çatışması beyanı

Bu çalışmada, sonuçları veya yorumları etkileyebilecek herhangi bir maddi veya diğer asli çıkar çatışması olmadığını beyan ederim.

Yazar katkı oranı

Çalışmanın tüm aşamaları her iki yazar tarafından eşit katkı ile tasarlanmış ve hazırlanmıştır.

Kaynakça

- Berdegue, J., Escobar, G. (2002). *Rural Diversity, Agricultural Innovation Policies and Poverty Reduction*. Agricultural Research and Extension Network, 1-20.
- Bulut Halil İ., Er, B. (2012). *Katılım Finansmanı-Katılım Bankacılığı ve Girişim Sermayesi*. İstanbul: Türkiye Katılım Bankaları Birliği Yayınları.
- Çalhan, H. (2023). *Kentsel İnovasyon ve Robotik Teknolojiler Üzerine Bir Değerlendirme*. Mehmet Öksüz (Ed.), *Turizm Alanında Çok Yönlü Araştırmalar* (s. 161-178). Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Dahlstrand, Å. L., L. Stevenson (2007). *Linking Innovation and Entrepreneurship Policy*, Innovative Policy Research for Economic Growth, 1-24
- Dinler Sakaryalı Arzu M. (2016). *İnovasyon*. Bursa: Ekin Yayınevi.

- Drucker, Peter F., (1993). *Innovation and Entrepreneurship Practice and Principles*. Ireland: Collins Press.
- Esmer, Y., Yüksel, M., Şaylan, O. (2019). *Yerel Yönetimlerde İnovasyon Uygulamalarına Yönelik Bir Değerlendirme*. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 11(2), 175-189.
- Golubchikov, O., Thornbush, M. (2020). *Artificial Intelligence and Roboticsin Smart City Strategies and Planned Smart Development*. Smart Cities, 56(3), 1-12
- Gonzales, R., Llopis, J., Gasco, J. (2013). *Innovationin Public Services: The Case of Spanish*. Journal of Business Research, 66, 2024-2033.
- Grasselli, N. (2009). *Regional Innovation Systems: A Case Study*, 4th Aspects and Visions of Applied Economics and Informatics, (s. 1135-1140). March 26-27, Debrecen, Hungary.
- Işık, N., Kılınç, C. (2012). *İnovasyon Sistemi Yaklaşımı ve İnovasyon'un Coğrafyası: Türkiye Örneği*. Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 7(1), 169-198.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu. (2022). İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2022 Yılı Yıllık Faaliyet Raporu.
- Köseoğlu, Ö., Demirci, Y. (2018). *Akıllı Şehirler ve Yerel Sorunların Çözümünde Yenilikçi Teknolojilerin Kullanımı*. Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi, 4(2), 40-57.
- Li, D., Wei, Y. D., Wang, T. (2015). *Spatial and Temporal Evolution of Urban Innovation Network in China*. Habitat International, 49, 484-496.
- Naktiyok, A. (2007). *Yenilik Yönelimi ve Örgütsel Faktörler*. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 21(2), 211-230.
- Özdemir, E. (2012). *The Role of Local Networks In Innovation Production and Knowledge Share With University: Çanakkale Case Study*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sevilmiş Berker, U. (2024). *Yerel Yönetimlerde Sosyal İnovasyon ve Demokratik Katılım Süreçleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Soyak, A. (2008). *Teknoekonomi Politikaları Işığında Ulusal Yenilik Sistemi ve İnsan Faktörü*. Bilim ve Ütopya Dergisi, 187-197.
- Şahinli Mehmet A. ve Kılınç, E. (2013). *İnovasyon ve inovasyon göstergeleri: AB ülkeleri ve Türkiye karşılaştırması*. Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 13(25), 329-355.
- TDK (2026), Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü.
- Terzioğlu, M. K., Yücel, M. A., Demirkıran, S., Acaroğlu, D. (2020). *Kentsel İnovasyonun Kentleşme Üzerine Mekânsal Etkisi*. İdealKent, 11(30),592-620.

Tomorrow City (2022). Urban Innovation.
<https://www.tomorrow.city/search?s=urban+innovation> 10 Şubat 2026 tarihinde alınmıştır.

Uzkurt, C. (2010). *İnovasyon Yönetimi: İnovasyon Nedir? Nasıl Yapılır? ve Pazarda Nasıl Pazarlanır?*. Ankara Sanayi Odası Yayın Organı, 36-51.

Veeckman, C., Van Der Graaf, S. (2015). *The City as Living Laboratory: Empowering Citizens With the Citadel Toolkit*. Technology Innovation Management Review, 5(3), 6-17.

~~Wood, P. (2009). *Service Competitiveness and Urban Innovation Policies In The UK: The Implications of The London Paradox*. Regional Studies, 43(8),1047-1059.~~

Yavuz, Ç. (2010). *İşletmelerde İnovasyon Performans İlişkisinin İncelenmesine Dönük Bir Çalışma*. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 5(2), 143-173.

Yeşildal, A. (2020). *Endüstri 4.0, İnovasyon ve Sürdürülebilir Şehirler: Yerel Yönetimler Açısından Bir Değerlendirme*. Academic Journal Of Information Technology, 11(43), 56-73.

İnternet Kaynakları

URL 1. <https://inovatifankara.com/about/> (E.T 28.03.2026).

URL 2. <https://bcube.zemta.com/> (E.T 28.03.2026).

URL 3. <https://tech.istanbul/> (E.T 18.03.2026).

URL 4. <https://izq.com.tr/> (E.T 16.03.2026).

URL 5. <https://kilavuzgenclik.kocaeli.bel.tr/DijitalDonusumMerkezi> (E.T 16.03.2026).

URL 6. <https://www.sosyalinovasyonajansi.com/hakkimizda.html> (E.T 16.03.2026).

URL 7. <https://bilimas.konya.bel.tr/> (E.T 20.03.2026).

URL 8. <https://spiltech.com.tr/hakkimizda> (E.T 18.03.2026).

URL 9. <https://www.ordu.bel.tr/haber/ata-tohumlari-ordu-da-hayat-buluyor-45008> (E.T 16.03.2026).

URL 10. <https://urfavisionlab.com/> (E.T 18.03.2026).

URL 11. <https://webportal.yyu.edu.tr/innovan> (E.T 20.03.2026).